

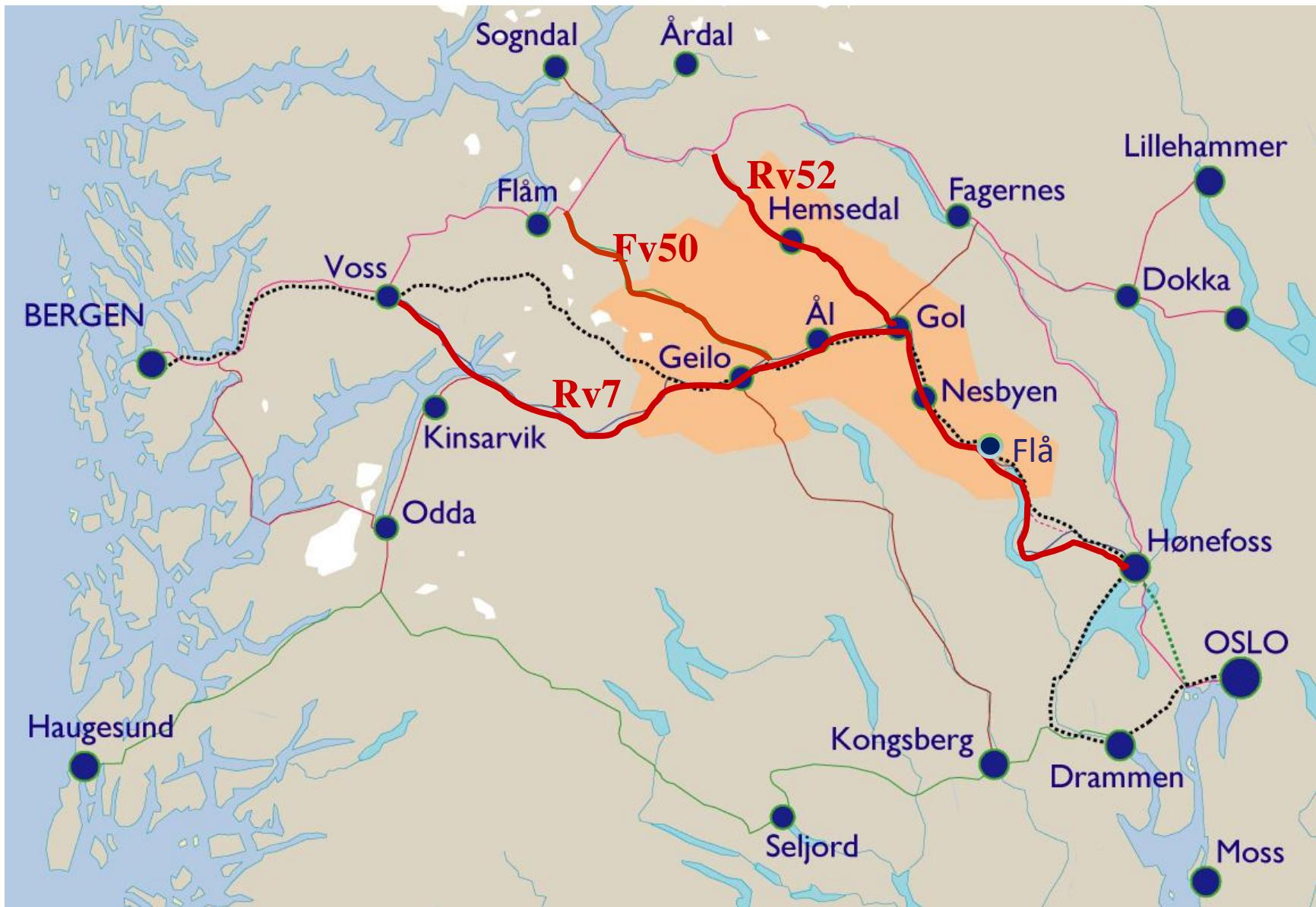
Hallingtinget 26.10.2012

REGIONRÅDET FOR
HALLINGDAL

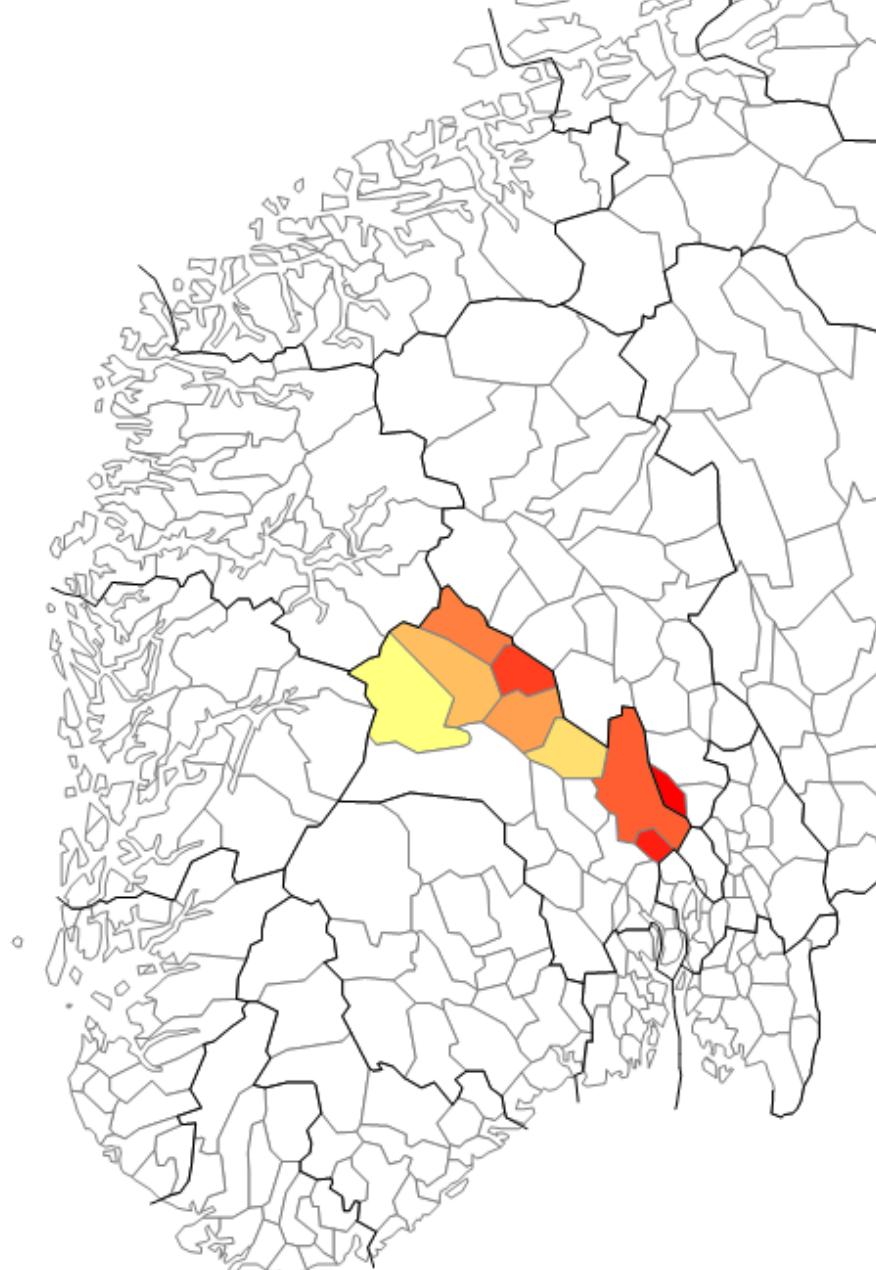
Knut Arne Gurigard

Hallingdal – sentralt i Sør-Norge

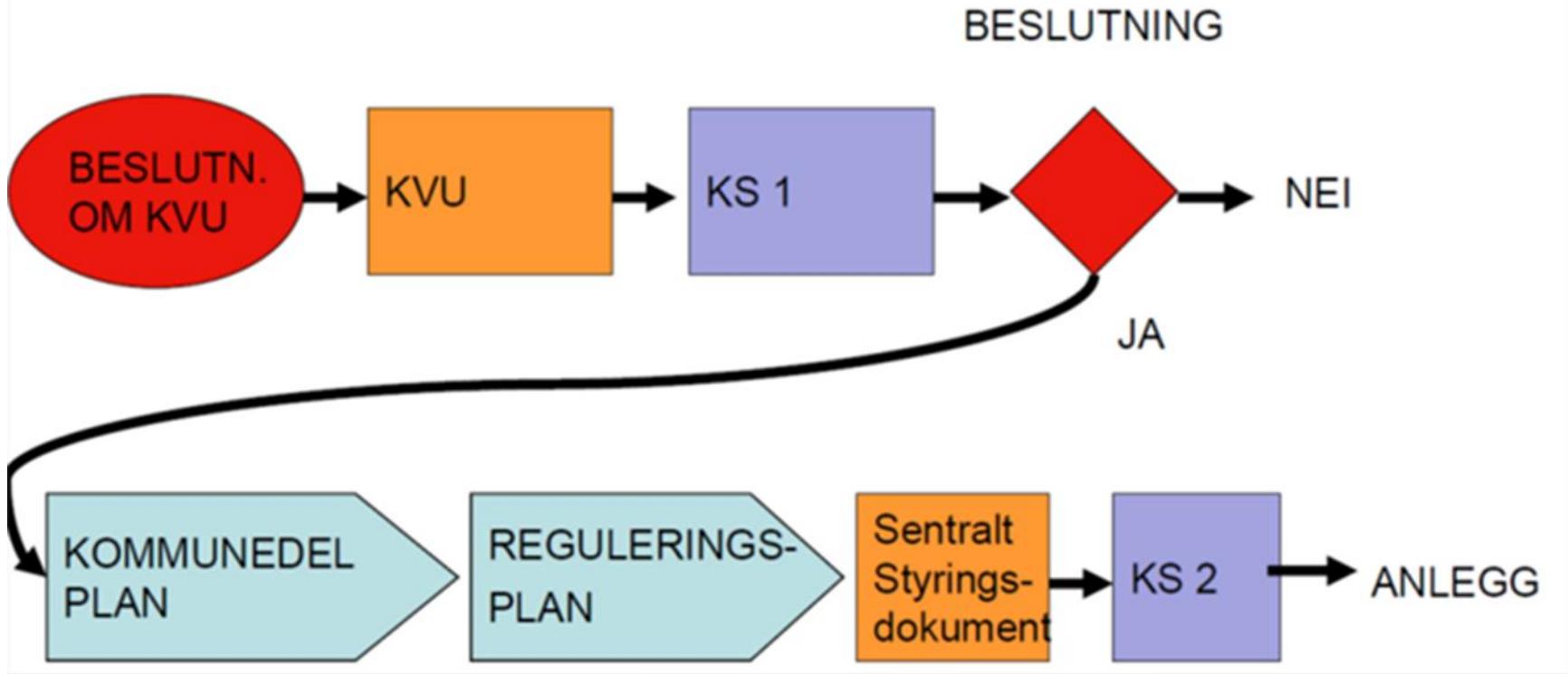
Knut Arne Gurigard

REGIONRÅDET FOR
HALLINGDAL

Alt. B, oppgradering av dagens linjer

- Konseptvalutgreiing (KVU) for Ringeriksbanen er skrinnlagt.
- Ei vidareføring av KVU-arbeidet for Ringeriksbanen er ikkje nødvendig eller føremålstenleg, ut frå at det ikkje er reelle valmogelegeita mellom ulike konsept.
- Det bør ligge til rette å starte arbeidet med kommunedelplan med konsekvensutgreiing, der også traséval blir avklart.
- Det er eit ynskje om statleg regulering.
- Vedteken reguleringsplan og gjennomført KS2 i løpet av 2016

Knut Aune Gurigard

Fjellregionsamarbeidet

Telemark | Buskerud | Sogn og Fjordane | Oppland | Hedmark

FORSIDEN

POLITISK FORUM

- Hver er medlemmer
- Retningslinjer for arbeidet
- Handlingsprogram
- Arbeidsutvalg
- Årsmelding
- Årskonferanse/rådsmøte

ARBEIDSMØRÅDER

- European Mountain Convention 2010
- Småsamfunnssatsing
- Norsk fjellpolitikk
- WTO-arbeidet
- Europeisk matcharter
- Euromontana
- EU's grønnbok om fjellregioner

MEDLEMSKAP

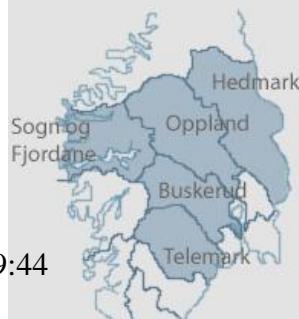
- Hver kan søke
- Medlemskontingent
- Innmeldingsskjema

NYTTIGE LENKER

NYHETSARKIV

INNLIGNINGSMØRÅDE

KONTAKT OSS

09:44

Fjellregionsamarbeidet er et regionalpolitisk samarbeidsnettverk for kommuner, regionråd og fylkeskommuner i Sør-Norge, hvor fjellområdene er en viktig del av ressursgrunnlaget og forutsetning for næringstilpasning, kultur og livsvilkår.

FJELLREGIONSAMARBEIDET SATSAR VIDARE ETTER VELLYKKA RÅDSMØTE

Rådsmøtet for 2010 ga leiar Svein Borkhus frå Hedmark fylkeskommune og nestleiar Arne Vinje frå Vinje kommune tillit for ein ny toårsperiode. To nye medlemmar vart tatt opp i samarbeidet; kommunane Hjartdal i Telemark og Krødsherad i Buskerud. Elleve av dei 14 medlemane var representerte på møtet, og diskusjonane var gode og konstruktive.

[Les mer...](#)

INTERESSANT KONFERANSE OM BUSETJING I FJELLREGIONANE

I samband med Rådsmøtet 2010 arrangerte Fjellregionsamarbeidet ein kort konferanse med tema "Busetjing i fjellregionane". Dei om lag 40 deltakarane fekk høre interessante foredrag både frå forskingssida og frå kommunane sjølv om korleis utviklinga i folketal og flytting er, kvifor ungdom ikkje flyttar heim – og kva kommunane gjør for å vera attraktive.

[Les mer...](#)

EUROPEAN MOUNTAIN CONVENTION 2010 PÅ LILLEHAMMER HANDLAR OM INNOVASJON

For fyrste gong legg Euromontana sin store, fjellpolitiske konferanse til Norge. Fjellregionsamarbeidet er medarrangør av konferansen, som går av stabelen 15.-17. september på Lillehammer. Tittelen på konferansen er "European Mountain Regions - A spirit of innovation", og vi håpar at dei tre dagane på Lillehammer vil gje opp mot 400 deltakarar frå heile Europa kunnskap om og gode døme på innovasjon både frå Noreg og mange andre land.

[Les mer...](#)

EIN MILLIARD MENNESKE SULTAR, MEDAN DEN VESTLEGE VERDA HAR OVERFLOD AV MAT

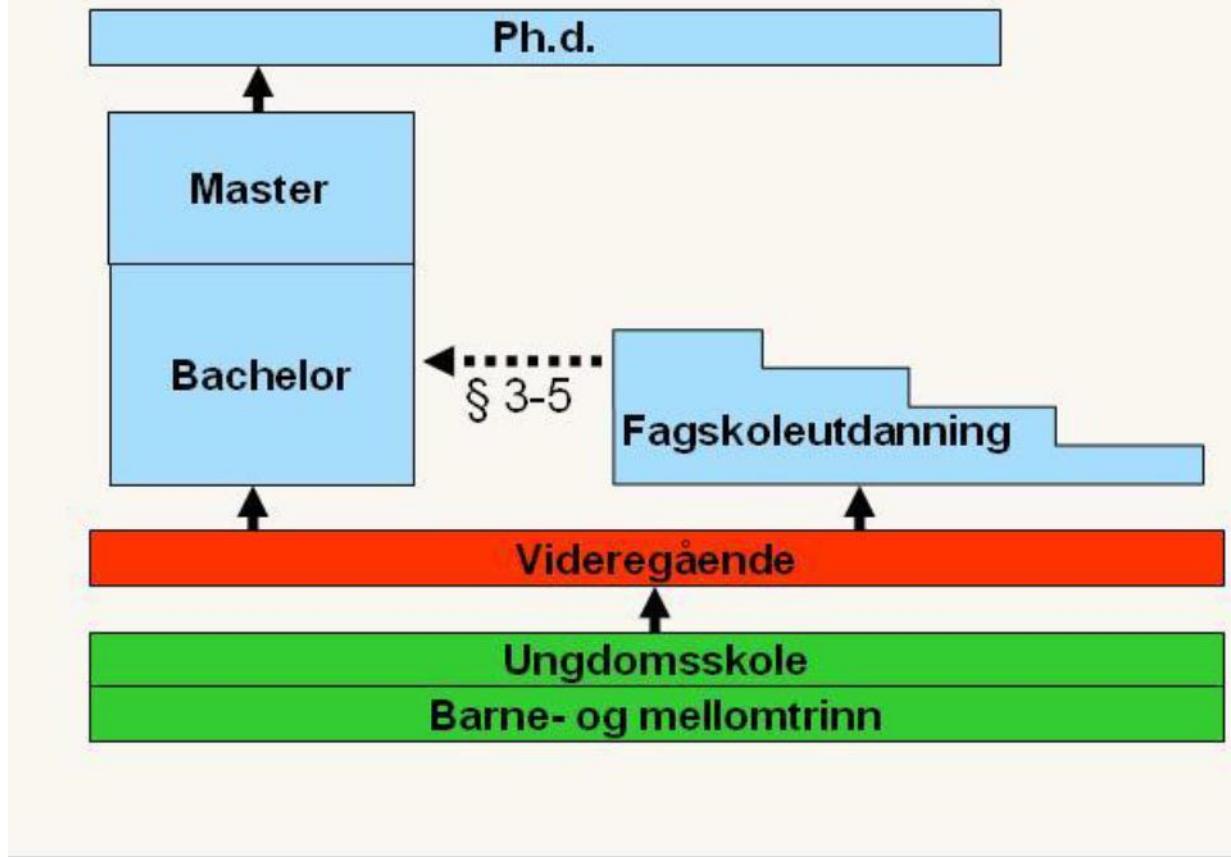
«Verdiskaping i fjellområda»

Fjellområda har særeigne utfordringar for næringsutvikling og verdiskaping.

Departementet legg opp til ei satsing over fem år for å styrke grunnlaget for næringsutvikling og verdiskaping i fjellområda. Midlane skal nyttast til innsats på tvers av fylkeskommunane og bidra til nettverksbygging, auka kompetanse og innovasjon i fjellområda. Innrettinga vil bli avklara i dialog med aktuelle fylkeskommunar og nasjonale aktørar. For 2013 er det sett av 10 mill, kroner.

Det norske systemet

Kunnskapsdepartementet

§ 3-5 henviser til fritaksordningen i Universitetsloven.

KVA ER EI FAGSKULE?

- Ei fagskule er ei skule som tilbyr korte men yrkesretta utdanninger som bygger på vidaregåande opplæring eller tilsvarende realkompetanse. Ei fagskule må ha eit omfang på minst eit halvt år og maks 2 studie år og det skal gjevast kompetanse som kan takast i bruk i arbeidslivet utan ytterlegare opplæring. Ei fagskuleutdanning kan gjevast både som heiltid, deltid og som fjernundervisning.

Utvikling av fagskuletilbod innan fjellandbruk

Forslag

1. Forpliktende samarbeid med Hedmark og Oppland fylkeskommuner om utvikling og igangsetting av et fagskoletilbud innen fjellandbruk avklares.
2. Fagskolen Innlandet forespørres om å være ansvarlig tilbyder.
3. Finansiering av et fagskoletilbud innen fjellandbruk avklares med Hedmark og Oppland fylkeskommuner.
4. Fylkestinget får saken til videre behandling etter avklaring av punktene 1-3.

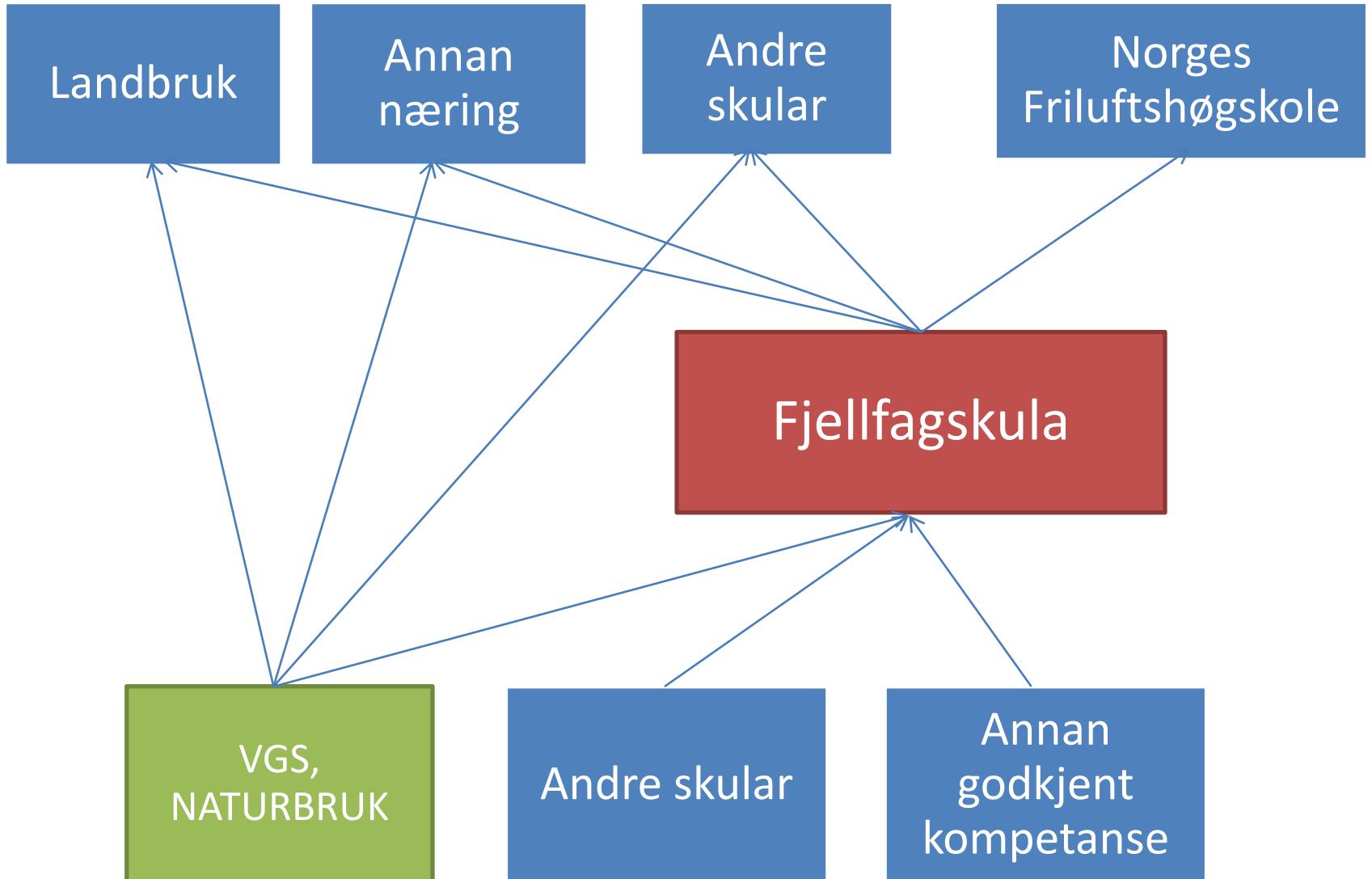

Modell for innhold i fjellfagskolen

Fjellfagskolens innhold kan tas som moduler – modellen viser et ettårig fagskoleløp.

Hovedområde	Omfang / fagskolepoeng	Faglig innhold	Kommentar
Del 1 – Økonomi	15	Driftsledelse Regnskap Investeringsøkonomi	Utgjør fagskolefaget "ledelse – økonomi – markedsføring" (LØM) men uten markedsføringdelen.
	5	Entreprenørskap	
Del 2 – Fjellfag	7,5	Naturbasert næringsdrift på innmark	Inneholder kunnskaper om rammebetingelsene for naturbaserte produksjoner og gir grunnlag for faglig fordyping i prosjektoppgaven
	7,5	Naturbasert næringsdrift i utmark	
	5	Forvaltning og landbrukspolitikk	
Del 3 – Fordypningsfag	10	Nettverk - Samarbeid - Samhandling Innovasjon Nyskaping	Fagskolekompetansen skal gi grunnlag for bedre samarbeid mellom enkeltaktører
Del 4 - Prosjektoppgave	10	Prosjektoppgave med faglig fordyping Kreativ problem løsningsmetodikk	Den enkelte student velger relevant fordypningsstoff ut fra egne interesser og muligheter. Kreativ problem løsning skal inngå som prosesskunnskap.
1 –årig fjellfagskole	60 fagsk.poeng		

[Start](#) / Forskning / Vår forskning / Centrumbildningar / ETOUR / *Om ETOUR*

Nasjonalt forsknings og kompetansesenter for reiseliv
EIDEK *Om EIDEK IR* Bo Svensson
bo.svensson@nun.no
063-19 58 25, 070-2800944

» Om ETOUR

- Turismutbildning
Personal på ETOUR
ETOUR styrgrupp
Nyhetsbrev
Kontakt
Press

ETOUR - Forskning

ETOUR - Omvärld

ETOUR

Turismforskningsinstitutet ETOUR utvecklar och kommunicerar kunskap om turism och resande. Verksamheten innefattar forskning, utbildning, samt dialog och samverkan med turistnäringen aktörer.

Etour etablerades 1997 och hör idag till avdelningen för turism vid Mittuniversitetet. Under åren 1997 till 2004 finansierades Etour genom EU:s Strukturfonder. I dag finansieras turismforskningsinstitutet av Mittuniversitetet, samt genom externa forsknings- och samverkansprojekt.

Sedan 2002 är Bo Svensson chef över ETOUR. Tillsammans med personalen och ETOURs styrgrupp arbetar han för att forskningen ska vara relevant och tillgänglig. Läs mer om styrgruppens arbete här: [ETOURs styrgrupp](#)

Mittuniversitets profilområde
ETOUR deltar aktivt i utvecklingen av Mittuniversitetets fyra
profilområden "Skogen som resurs, Industriell
informationsteknologi och digitala tjänster, Hälsa, idrott och
sportteknologi och Turism och upplevelser".

Institutschef

Bo Svensson

**ter for reis
bevensson@mun.e
063-19 58 25, 070-2809044**

Informatön

Anna Grundén

anna.grunden@miun.se
063-19 58 48

Växel

063-19 58 00

Adress:

ETOUR
Mittuniversitetet
Kunskapens väg 1
831 25 Östersund

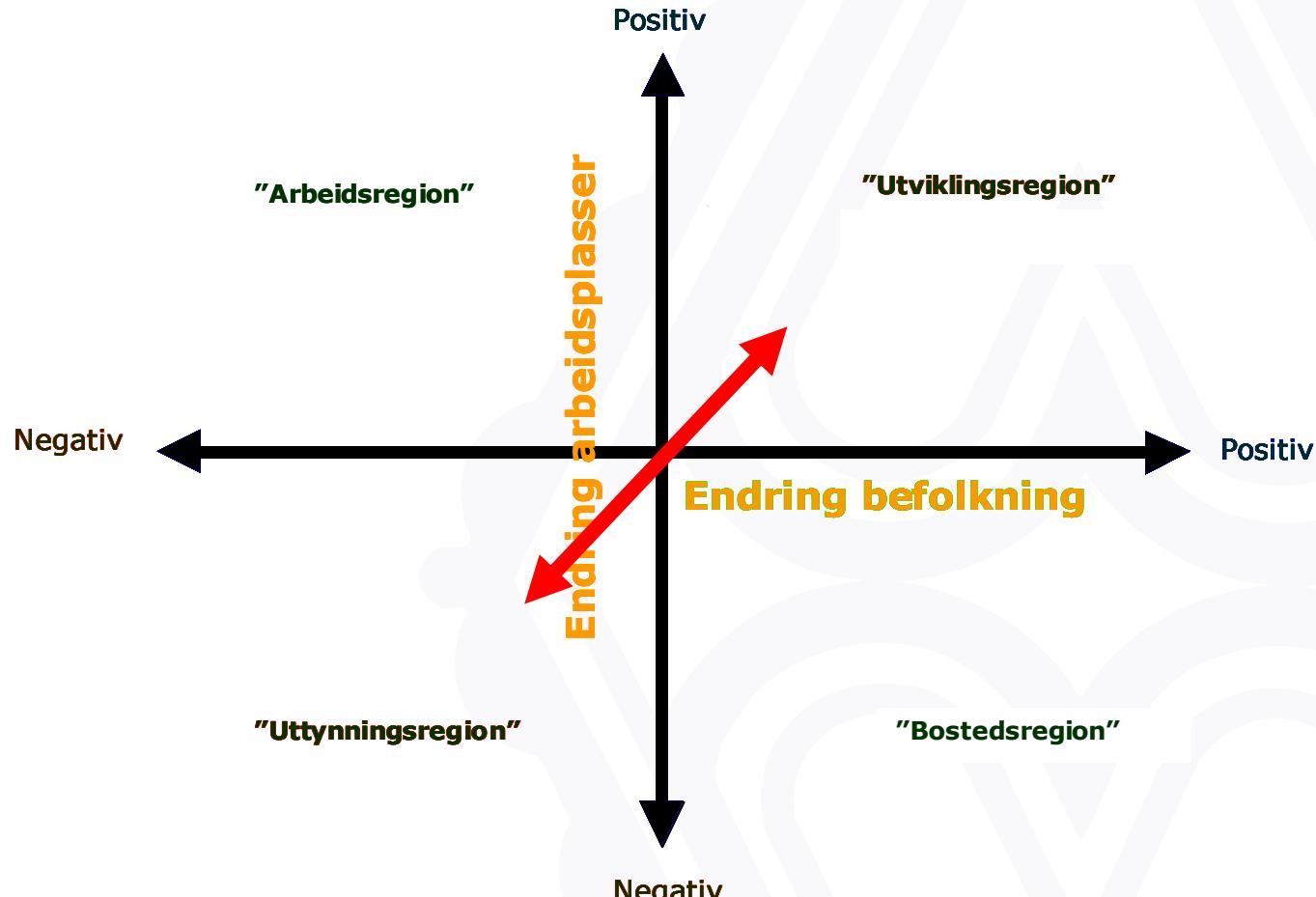
BJØRNEPARKEN ROVDYRSENTER

Nasjonalt senter, Flå i Hallingdal

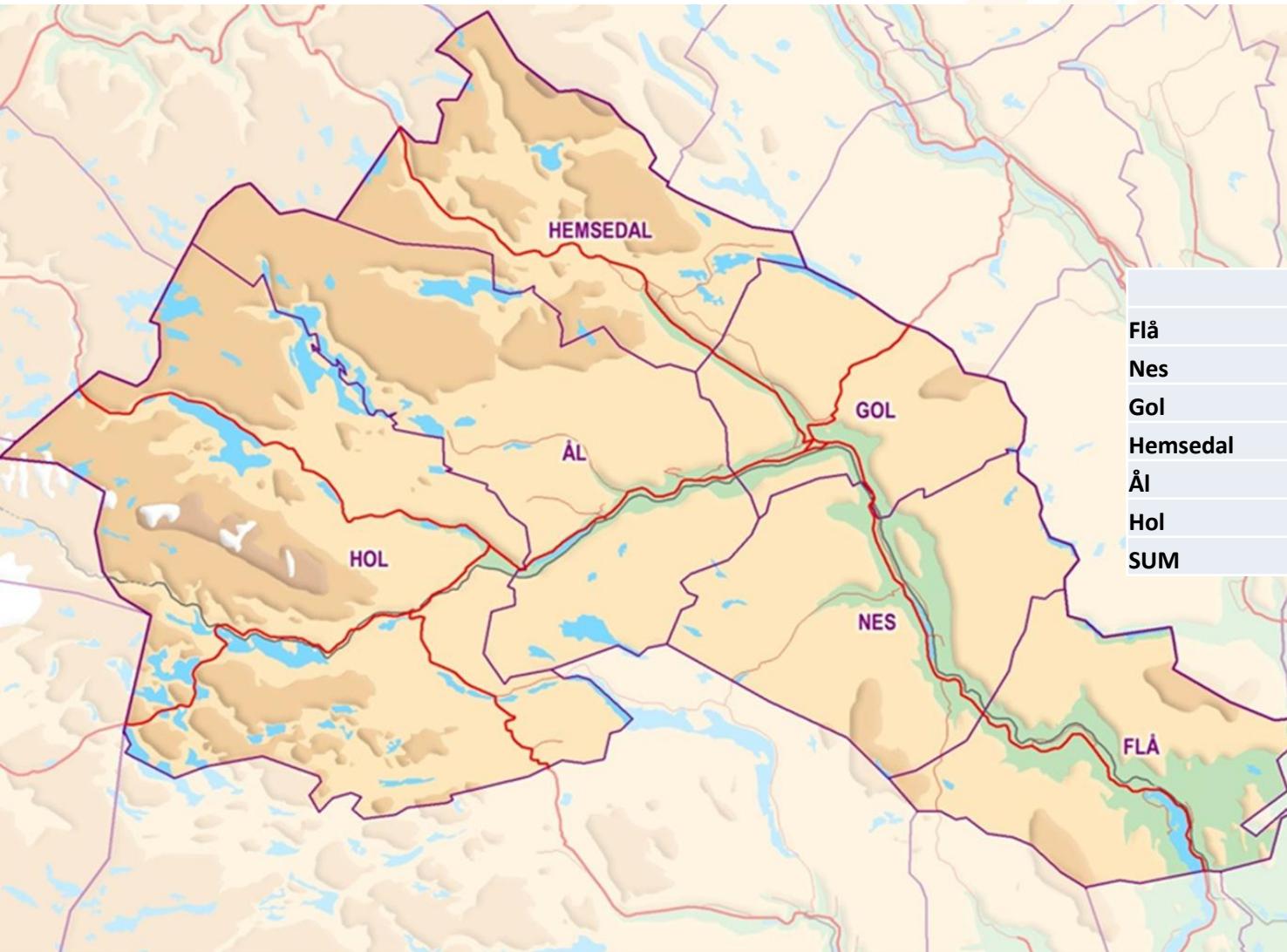

Kvar går Hallingdal???

HALLINGDAL EIN FELLES BU- OG ARBEIDSMARKNADSREGION

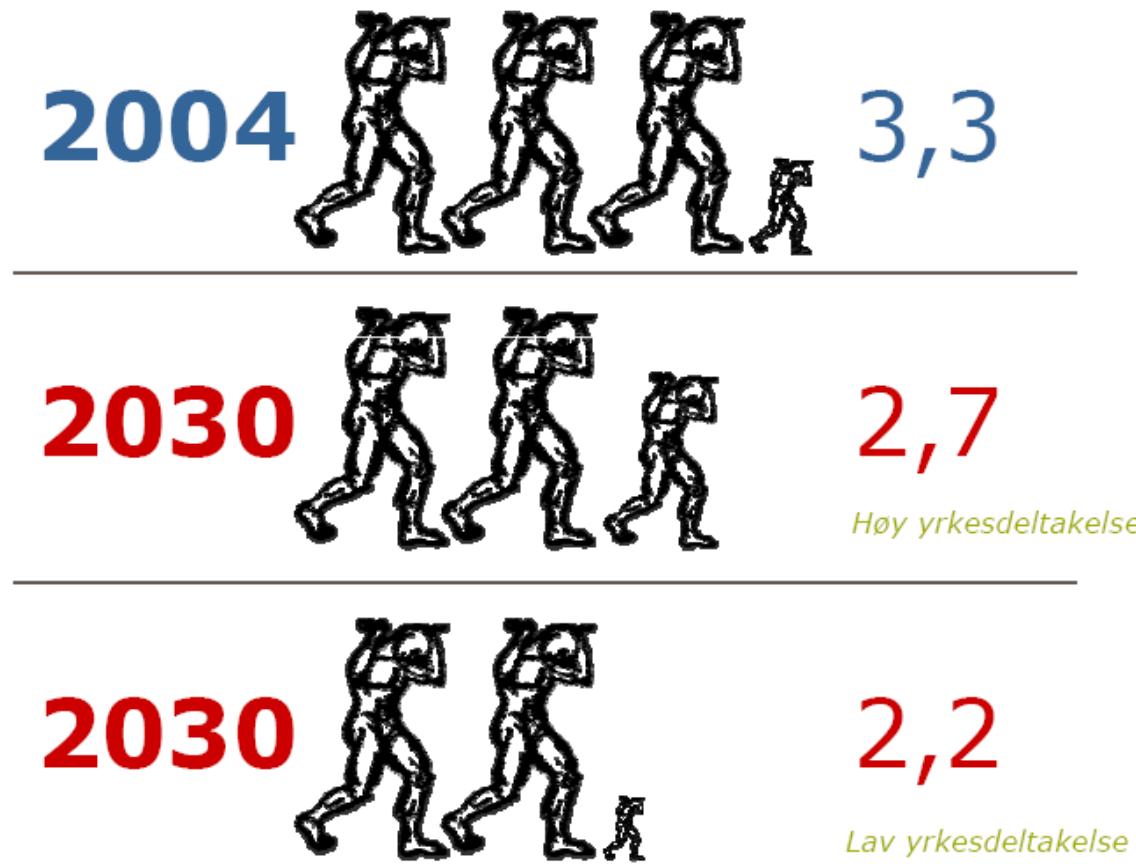
	Inn	Ut
Flå	47	77
Nes	140	364
Gol	715	332
Hemsedal	72	124
Ål	429	415
Hol	149	240
SUM	1552	1552

PÅSTAND: ALLE KOMMUNANE I HALLINGDAL ER AVHENGIGE AV KVARANDRE

REGIONRÅDET FOR
HALLINGDAL

FÆRRE YRKESAKTIVE PR. PENSJONIST

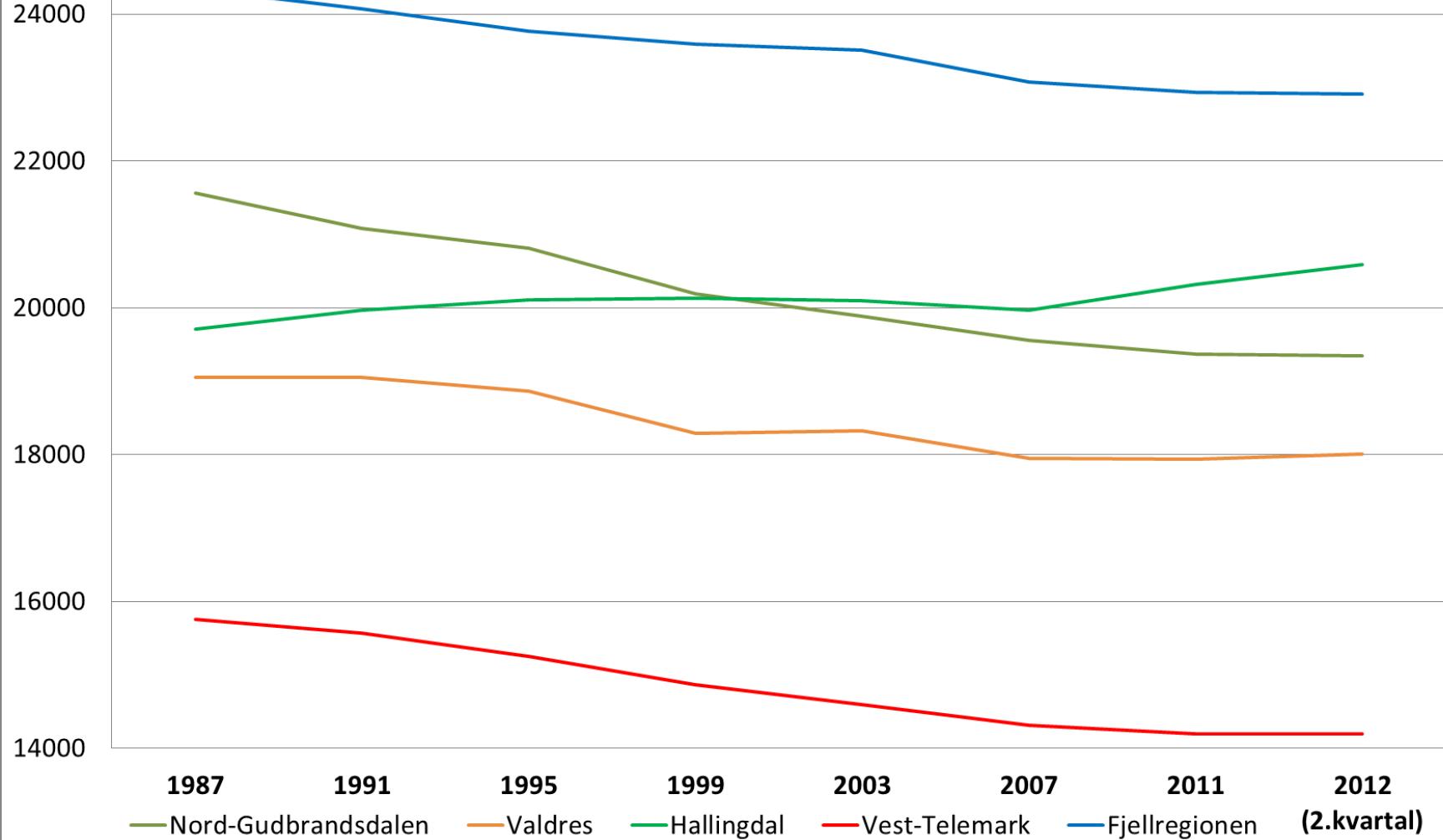

M.A.O. EIN STADIG AUKA KAMP OM ARBEIDSKRAFTA

Knut Arne Gurigard

FOLKETALSUTVIKLING NOKRE FJELLREGIONAR

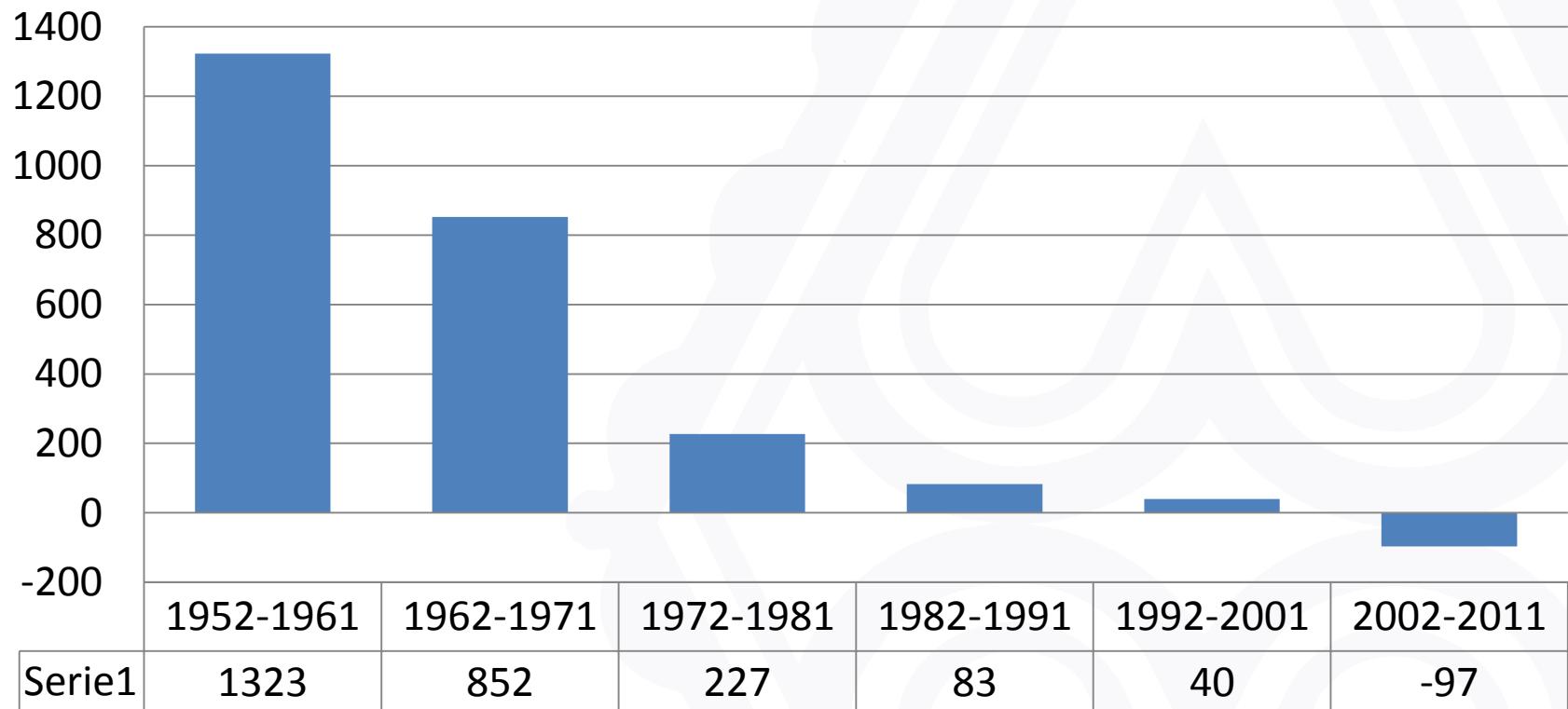

Knut Arne Gurigard

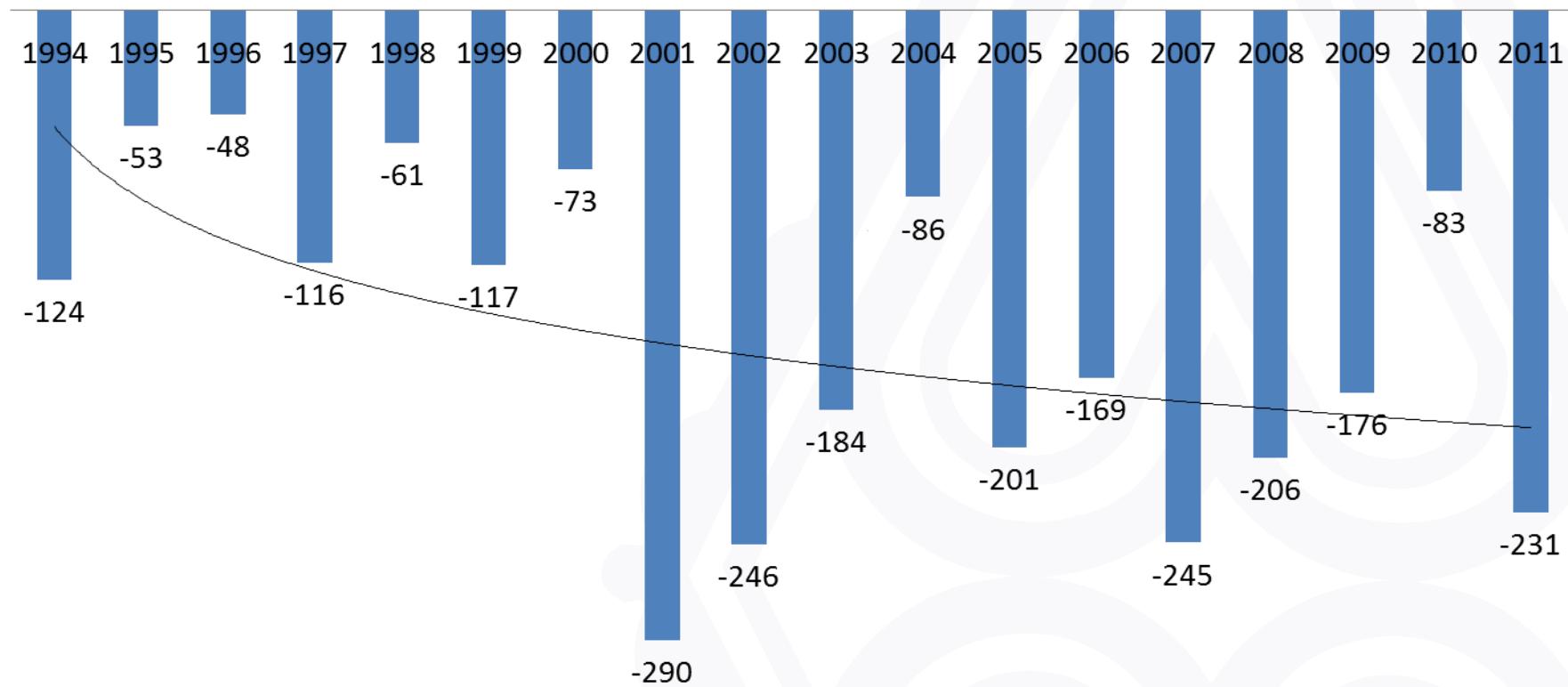

FØDSELSOVERSKOT HALLINGDAL

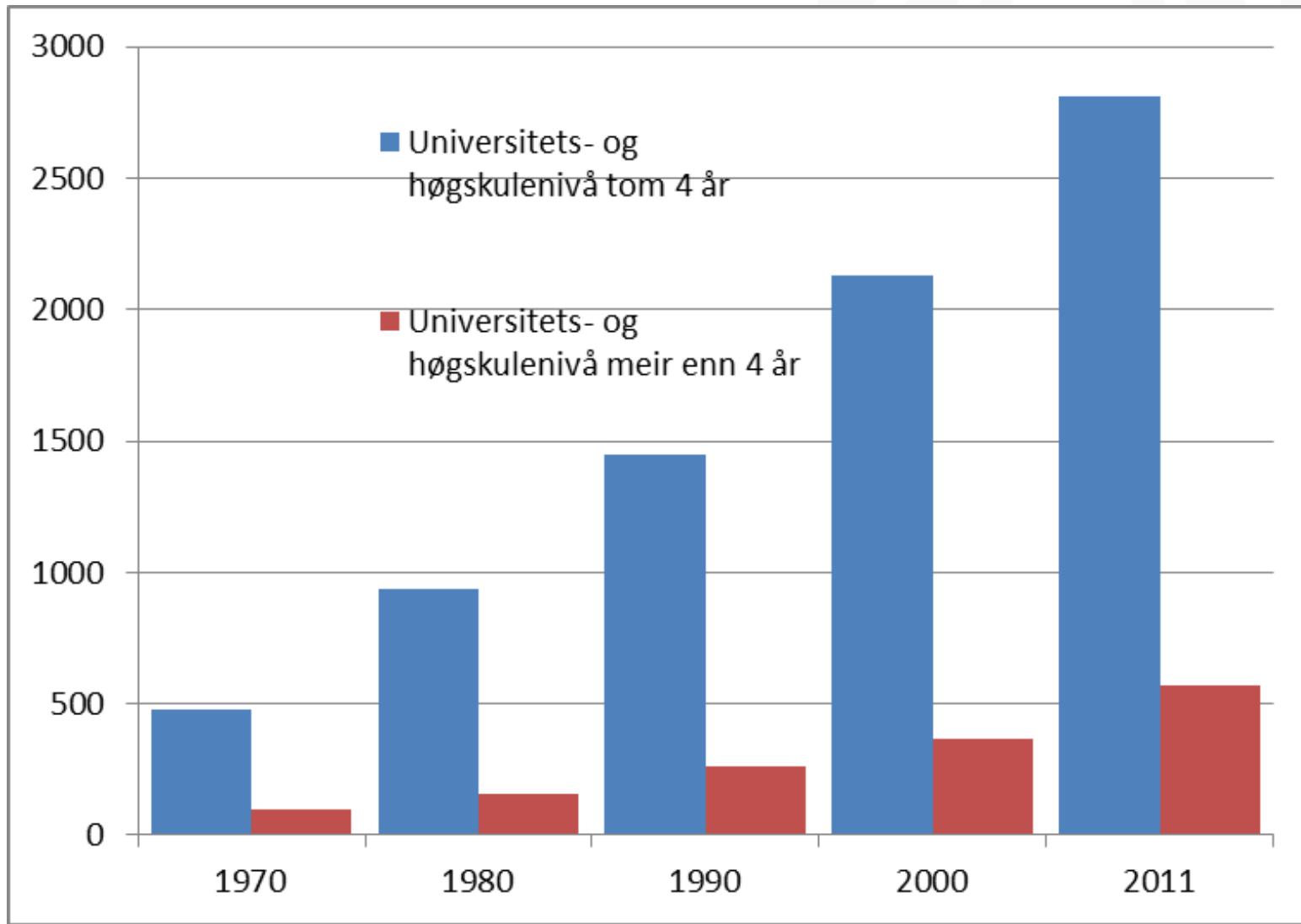
Perioden 1952 - 2011

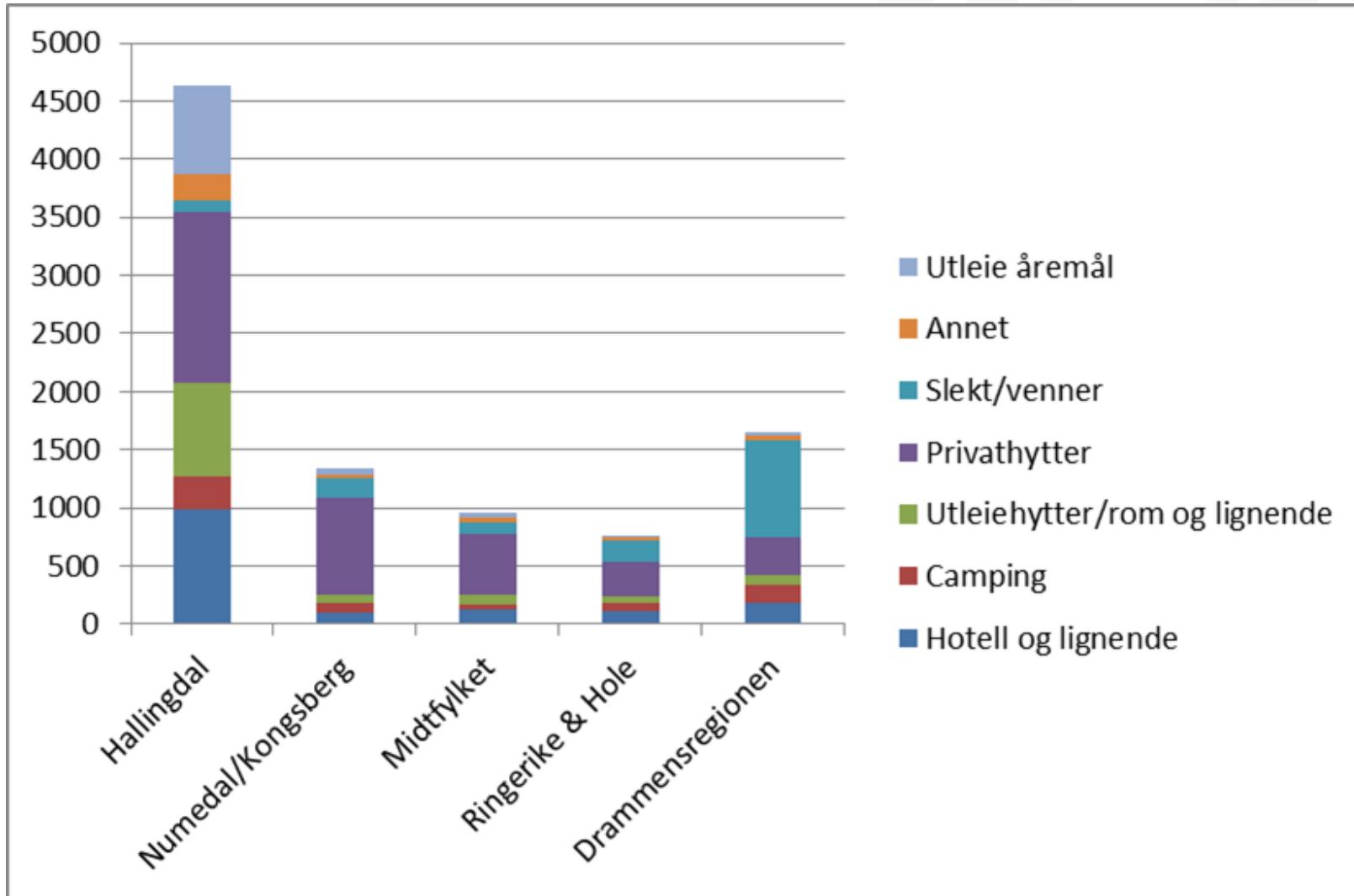
INNANLAND FLYTTING, HALLINGDAL

Utdanningsnivå

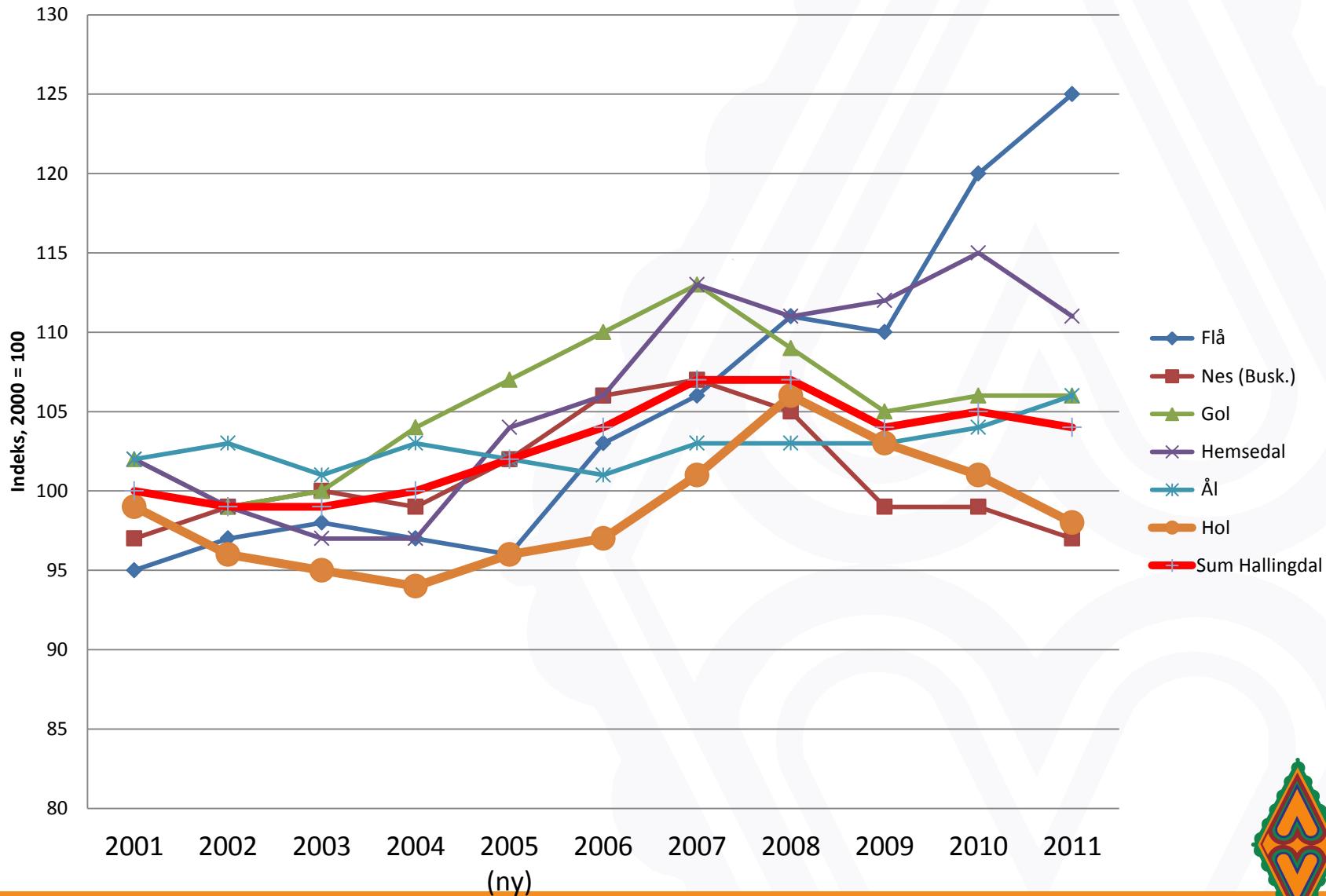
Turistrelaterte overnattingar i Buskerud i 2010 (tusen overnattingar)

Antall sysselsatte Hallingdal per 4. kvartal og næring, 2008 - 2011

	2008	2009	2010	2011
Jordbruk, skogbruk og fiske	595	589	558	507
Bergverksdrift og utvinning	47	44	46	51
Industri	828	738	714	754
Elektrisitet, vann og renovasjon	259	292	301	304
Bygge- og anleggsvirksomhet	1486	1422	1369	1389
Varehandel, motorvognreparasjoner	1641	1591	1619	1618
Transport og lagring	426	409	376	362
Overnattings- og serveringsvirksomhet	970	921	889	860
Informasjon og kommunikasjon	165	151	131	105
Finansiering og forsikring	192	196	194	193
Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	417	414	402	388
Forretningsmessig tjenesteyting	342	328	332	376
Off.adm., forsvar, sosialforsikring	449	444	435	468
Undervisning	803	826	882	844
Helse- og sosialtjenester	1734	1755	1842	1879
Personlig tjenesteyting	435	420	484	439
Uoppgett	95	79	98	79
Sum	10884	10619	10672	10616

Arbeidsplassindeks (2000 = 100)

Folk treng arbeid, men jobben er sjeldan det viktigaste når folk bestemmer kvar dei vil bu, meiner **flytteforskane**.

Flyttar fordi ein vil, ikkje fordi ein må

Nasjonen 2.10.2010

Knut Arne Gurigard

– Vil ikke flytte til Hallingdal

■ Industrien slit med å få folk med høg kompetanse

■ Næringslivet treng kun skap på alle nivå

Hallingdølen 13.9.2012

Knut Arne Gurigard

IKKJE LETT:
- Noko må
gjera,
seler logis-
tikk- og pro-
duksjonsjef
Ivar Braaten
på Deka.

REGIONRÅDET FOR
HALLINGDAL

HAR MYKJE Å GI: F.v. arkitekt og avdelingsleiar Kristian Haraldset, prosjekterings

leiar Arne Sandanbråten og interiørarkitekt Bjørg Hatteland Lindahl er klare for å ause av si erfaring dersom nyutdanna arkitektar vil flytte til dalen.

- Her står kontorpulten klar

Årstiderne Arkitekter i Nesbyen har store prosjekt over heile landet. Dei har flytta til større lokale, men slit med å få tak i arkitektar.

– Me kjende oss veldig att i det som stod i Hallingdølen nyleg, der industrien fortalde om vanskars med å få tak i folk med hogare utdanning. Me manglar også kompetanse. Folk er ikkje interesserte i å flytte hit, seier arkitekt og avdelingsleiar Kristian Haraldset.

hatt ei og ei halv stilling, viss nokon ville jobbe deltid, seier Hatteland Lindahl.

Fram til no har avdelingskontoret på Nes også hatt eit kontor i Oslo. Det hadde vore lettare å tilsette det på Nes, men sidan «alle» vil bu i byen, vart det løysta. Då det ikkje fann nokon til å lete avdelinga, vart den lagt ned. Sidan har dei brukt fleire arkitektar i Danmark som har jobba med detra norske prosjekt på fulltid.

– Det fungerer grett med vi-deokonferansar og e-post, men me skulle veldig gjerne hatt nokon her, seier Haraldset.

med hovudsete i Silkeborg, og har avdelingar i Herning og København i Danmark, i Göteborg i Sverige og på Nesbyen i Norge.

Sidan norgeskontoret starta opp i 2008, har dei hatt behov for fleire folk på Nes. Det har

fått søknader frå utanlandsk arkitektar, mellom anna frå Polen, Portugal og Spania, men silt med å finne norske eller skandinaviske arkitektar.

– Hadde me vore fleire på kontoret, hadde det ikkje vore noko problem med ein arkitekt som ikkje snakka norsk. Men sidan me no berre er tre, er me avhengige av at alle kan gjere alt. Det blir litt for tungt når me er så små, seier Haraldset.

Helle spekteret
– Kvifor er det så vanskeleg å få tak i folk?

– Ja, det har me også lurt meg på, seier han.

– Er du nyutdanna, skal du vera i byen, vera der det skjer.

Det er skummelt med forgubbing, me treng nye klenite
KRISTIAN HARALDSET

Vanskeleg
Årstiderne er eit dansk firma

Når folk er etablerte, er dei vanskelege å flytte på. Det skal gjerne ha med ein partnar, og så er utfordringa å finne arbeid til partnaren, seier Hatteland Lindahl.

Det har hatt prosjekt både i og utanfor Hallingdal, spreidd rundt i alle landsdelane. Fleire prosjekt har dei også hatt på Svalbard.

– Me reiser mykje, og har mange store og spennande prosjekt. I tillegg får ein lov til å gjera alt her. Ein er med i helle prosessen, i staden for å spesialisere seg på éi oppgåve. Det er elfantastisk mogleghett til å lære mykje, og me har alle erfaring me gjerne vil ause av, seier interiørarkitekten, som

både tetnar bygningar og tek seg av interiøret.

Ønskjer tilflytting
Arkitektane er fleksible og vil gjerne lære opp nyutdanna, hadde dei berre ville kome. Det er ikkje berre for kontoret sin dei vil ha folk. Det brenn for tilflytting til dalen.

– Det er synd at me ikkje får trekt unge, kreative og spennande folk til Nes. Det er skummet med forgubbing, me treng mykje krefter. Nokon som tilfører bygda noko. Me ønskjer at dei skal etablere seg her, det kan vera kvar som helst i Hallingdal. Ein kjem langt på riksvegen på den tida det tek å sitje i ko inn og ut av byen, seier dei.

Hallingdølen 20.9.2012

GJØRRÅDET FOR
ALLINGDAL

Det er arbeidsmarkedet som avgjør om unge kvinner vil takke ja til frieriet fra Regionrådet, og bosette seg i Hallingdal.

Unge kvinner trenger arbeid

Hallingdal ønsker å øke folketallet, og unge kvinner er ettertraktede. Det sterkeste virkemiddelet for å tiltrekke seg flere kvinner, er å gjøre Hallingdal mer attraktivt.

Jeg stiller meg bak et slikt argument, men det er først og fremst arbeidsplasser som avgjør om de unge vil vende tilbake til bygda.

Mye bra

På noen områder er Hallingdal allerede ganske så bra. Det er fjell, det er vider, det er vann, og det er kultur. Det er stier og skispor, alpinbakker og skøytebaner. Det er Rallarveg og Eventyrloype, kulturhus og bygdemuseum, Skarverenn og Hallingmarken. Og man kunne fortsatt og fortsatt.

Regionrådet ønsker å gjøre det enda mer attraktivt med tiltak som barnehageopptak hele året. Dette er et fantastisk tilbud for unge småbarnsfamilier. Dette vil gjøre at uavhengig av når småbarnsfamilier flytter hit, så kan man søke om opptak. Man vil da - sommer som vinter, høst som vår - føle seg velkommen i dalen.

Dagens kvinner

Boligprisene stiger i de største byene. Kvadratprisen er høy, og det er ikke lenger mye man får for et par millioner. I Hallingdal er situasjonen noe annerledes. I

DAGENS YTRING

Marla Grevsgård
Statsviter - Geilo

enkelte områder er selvsagt boligprisene stivere enn andre steder, men man får i hvert fall mer for pengene. Og man får plass. Man kan kjøpe hus med både hageflekk og garasje, som kan være ganske så gunstig om familielaget skal økes med nye medlemmer. For Hallingdal trenger folk, og skal det bli flere folk, så er unge kvinner et naturlig satsningsområde.

I Hallingdal kan unge kvinner føde barn, for så senere å kunne bruke alle de uendelig mange stiene og turveiene til å trille barnevogn i svangerskapspermisjonen. Brød kan bakes, og hus kan vaskes. Og når tiden er omme, kan man nyte godt av et helårlig barnehageopptak. Det er flott, men... Ja, for det er et stort men. Hva skal kvinnene gjøre når barna er født, trillet og plassert i barnehage?

En mulighet er selvsagt å føde flere barn, men vi vet at europeiske kvinner har en tendens til å føde færre barn enn hva tidligere generasjoner gjorde. Dagens kvinner er i økende grad

karrierekvinner. De vil ofte ha et familieliv, men de vil ha mer.

Avgjørende faktor

Mange unge forlater det trygge Hallingdal for å ta utdannelse ved landets høyskoler og universiteter. I ferier og helger vender de hjem til mor og fars fulle kjøleskap og gode gryter. På bygda hukes de tak i av familie og bekjente med budskap om å komme heimatt etter endt utdannelse. Mange har nok lyst til å komme hjem, men det er ofte umulig når jobben ikke finnes i dalen.

Det snakkes om å utvikle utdanningsstilbuddet i Hallingdal. Det er vel og bra med høyskolestilbud, men jeg

tror at de fleste har godt av å tre ut av de trygge rammer, oppleve og erfare den store verden, før de eventuelt vender tilbake til trauste, gode Hallingdal. Og den avgjørende faktoren for om de unge faktisk vender tilbake, er arbeid.

Vi kan føde barn og gå på ski, men vi vil også ha arbeid. Jeg takket ja til frieriet da jobbtilbuddet kom, men det er arbeidsmarkedet som avgjør om det blir flere «ja». Hallingdal er lekkert, men det er ikke jobbmarkedet. Dessverre.

Hallingdølen 20.9.2012

Knut Arne Gurigard

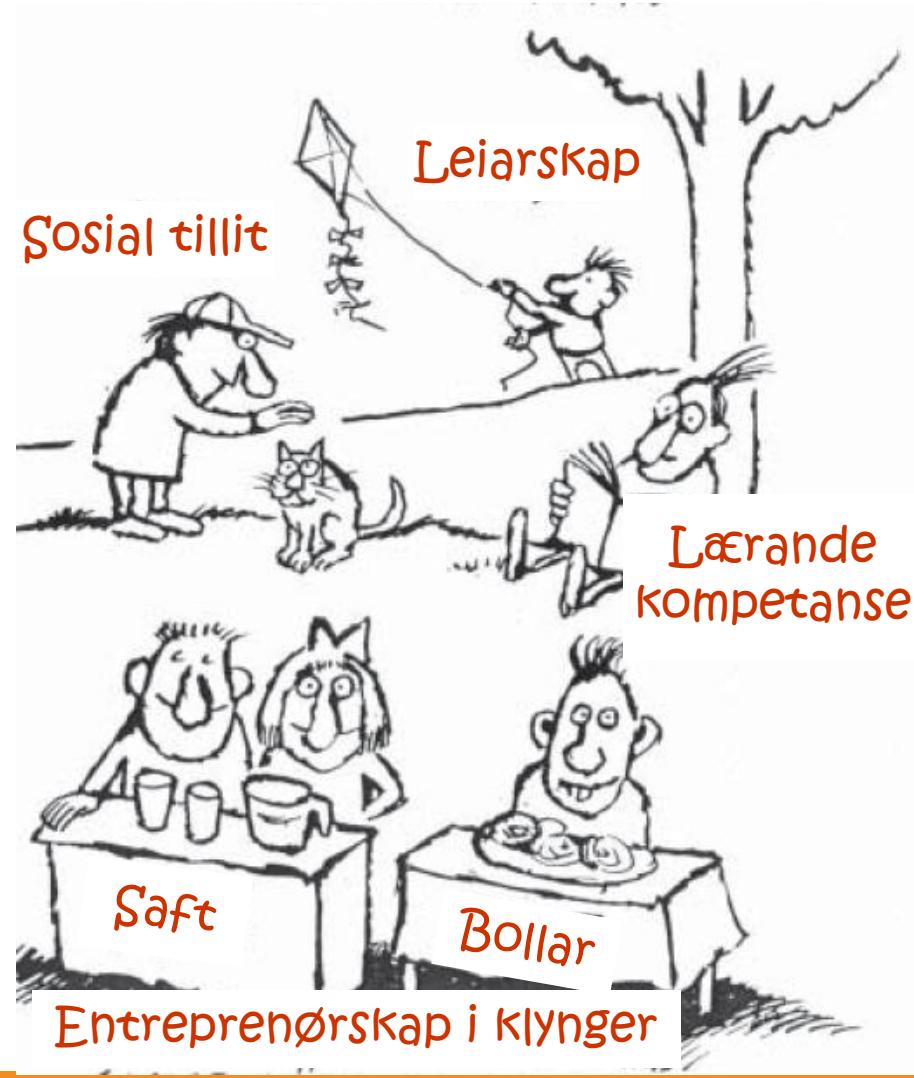

REGIONRÅDET FOR
HALLINGDAL

Relevant arbeid - MEN og fagmiljø er viktige føresetnad

FØRESETNADAR FOR Å LYKKAST??

Summen av fortrinn skapar vekst

Folk og miljø er heilt avgjerande!

«Det er, viser det seg, først og fremst det adferdsmønsteret som preger folkene som bor der, som avgjør.

Folk skaper steder, ikke bare gjennom sitt antall, men også ved sine holdninger og handlinger.»

Telemarksforsking, studie av 15 suksessrike distriktskommunar (TF-rapport nr. 303, 2012),

Bo- flyttemotiv 1972
Sted/miljø 9%
Arbeid 37%

NIBR/SSB

Bo- flyttemotiv 2008
Sted/miljø 31%
Arbeid 19%

NOKRE HOVUDUTFORDRINGAR FOR HALLINGDAL

- Utflytting – spesielt av unge som søker høgare utdanning – og som i liten grad flytter attende.
- Mangel på kritisk masse i arbeidsmarknad, kunnskapsmiljø og næringsliv
- Lågt utdanningsnivå
- Låg verdiskaping pr. innbyggjar
- Avstand/reisetid

